

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИ УРБАНІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Компонента освітньої програми – *вибіркова* (3 кредити)

Освітньо-професійна програма	Географія
Спеціальність	106 Географія
Галузь знань	10 Природничі науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Джаман Василь Олексійович, доктор географічних наук, професор, професор кафедри географії України та регіоналістики https://geoukr.chnu.edu.ua/pro-kafedru/spivrobitnyky/dzhaman-vasyl-oleksiiovych/
Контактний тел.	095 87 58 881
E-mail:	v.dzhaman@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	
Консультації	вівторок, 14.00 – 15.00

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Методи урбаністичних досліджень» належить до переліку вибірових навчальних дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр», що пропонується в рамках циклу професійної підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти на другому році навчання. Вона забезпечує формування у студентів професійно-орієнтованої компетентності системного суспільно-географічного і регіонального дослідження проблем урбанізації. Різні аспекти розвитку міст і міських мереж є об'єктами дослідження географічних, містобудівельних, економічних, соціальних, демографічних, історичних і багатьох інших наук. Використання доробку різних наукових галузей через призму суспільно-географічного підходу формує систему нових знань про основні етапи і напрямки розвитку урбаністичних досліджень, передумови та закономірності просторової еволюції міських систем розселення, новітні тенденції розвитку сучасних міст як полюсів зростання економік окремих регіонів і держав. «Методи урбаністичних досліджень» сприяють розумінню логіки розвитку процесу урбанізації як просторового феномена, що визначає головні риси організації суспільства – територіальні, економічні, соціальні та екологічні, формує системи міських поселень локального, регіонального, національного та глобального рівнів. Навчальна дисципліна спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань про особливості міського розселення, вдосконалення вмінь та навичок регіональних досліджень набутих

під час вивчення дотичних дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр».

Метою навчальної дисципліни «Методи урбаністичних досліджень» є розгляд просторової еволюції й особливостей прояву урбанізації в різних регіонах України, формування у студентів їхнього сприйняття міських просторів як особливих географічних об'єктів і процесів, а також розуміння тенденцій розвитку суспільства в сучасному високоурбанізованому середовищі.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. Методологічна база урбаністики.	
Тема 1	Урбанізація і урбаністика.
Тема 2	Методологічна база урбаністичних досліджень та історія зародження геоурбаністики.
Тема 3	Міста як провідна форма розселення населення.
Тема 4	Економіка міст та розвиток ринкових відносин. Методи їх досліджень.
МОДУЛЬ 2. Методи дослідження міст і міських систем.	
Тема 5	Місто як система. Системний підхід в урбаністичних дослідженнях.
Тема 6	Районне і міське планування як інженерна складова розвитку міст, методи їх досліджень.
Тема 7	Міське розселення України. Територіальні системи міст та методи їх дослідження.
Тема 8	Урбанізаційні процеси і основи міської політики.

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Методи навчання:
• словесні методи (лекція, співбесіда, консультація, дискусія, тощо), • практичні заняття, • наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали, тощо), • робота з книгою: навчально-методичною, науковою, • електронне та інтерактивне онлайн-навчання (мультимедійні, дистанційні), • самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Методи контролю.

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких способів діагностики, як практичні і самостійні роботи, тестування, індивідуальні завдання, письмове і усне опитування. *Поточний контроль* здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді письмового фронтального опитування.

Форма *підсумкового контролю* - залік, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі відповідей на

підсумковому модулі, результатів виконання ним певних видів робіт.

Методами контролю є: усний, письмовий (розгорнута відповідь), тестовий, графічний при застосуванні індивідуальної та фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів.

1. Контроль засвоєння *лекційного і самостійно опрацьованого* теоретичного матеріалу здійснюється на основі модульного (письмового) фронтального опитування, в тому числі – тестування.

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навиків при виконанні *практичних робіт* здійснюється шляхом їх поточної перевірки.

3. Контроль виконання *індивідуальних завдань* здійснюється за бажанням студентів, як додаткових (необов'язкових для виконання всіма студентами) науково-дослідницьких завдань шляхом оцінювання виконаних рефератів та усного індивідуального захисту результатів дослідження.

Розподіл балів, які отримують студенти.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни (до 100 балів) є сумою оцінок компетентностей (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності, за виконанні ІНДЗ та контрольний модуль (залік). Максимальна кількість балів, яку може отримати студент до заліку, у сумі становить 60 балів. Інші 40 балів відводиться на підсумковий модуль (залік). Питання *самостійної роботи* включені до завдань модульного контролю і оцінюються при модульному контролі. Додатково студент може отримати до 10 балів за виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно шкали оцінювання. При цьому в заліковій відомості зазначається сумарна кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Шкала оцінювання

Поточне опитування, тестування та самостійна робота	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1	
Т 1	7
Т 2	8
Т 3	7
Т 4	8
Сума	30
Змістовий модуль 2	
Т 5	7
Т 6	8
Т 7	8
Т 8	7
Сума	30
Залік	40
Всього	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
Зараховано	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Зараховано	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Не зараховано	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання)

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Гладкий О., Іщук С. Географія міст. Геоурбаністика. – К.: Паливода А. В., 2014. – 300 с.
2. Дронова О. Л. Геоурбаністика. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2014. – 419 с.
3. Дронова О. Л. Урбанізація // Формування і розвиток мережі поселень України (картографічний аналіз) / За ред. Л. Г. Руденка. – К.: Ін-т географії НАН України, 2023. – С. 14 - 23.
4. Посацький Б. С. Основи урбаністики. Територіальне і просторове планування. – Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2010. – 344 с.
5. Мороз Є. Актуальні дослідження сучасних міських процесів: Навчальний посібник. – К.: Міленіум, 2023. – 140 с.
6. Санофф Г. Демократичне проектування. Тематичні дослідження співучасті у створенні середовища мегаполісів та малих міст. – Дніпро, 2018. – 172 с.
7. Руденко Л. Г., Бочковська А. І., Поливач К. А., Санталова С. О. Суспільно-географічні чинники формування міської мережі України (1897 – 2022 рр.) // УГЖ, 2023. - №2. – С. 25 – 34.
8. Руденко Л. Г., Бочковська А. І., Лейберюк О. М. Картографічний аналіз

розвитку міської мережі України // УГЖ, 2022. - №2. – С. 32 – 45.

9. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін / За ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. – К.: Фенікс, 2017.

10. Dzhaman V., Koliadynskyu P. Big Towns: Territorial-Functional Organization and Strategy of Development (the Case of Chernivtsi). – Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2015. – 226 p.

11. Dzhaman V., Czaplinska A., Dzhaman Ya. International functions large Cities of Ukraine (on the Chernivtsi Example) // Slupskie Prace Geograficzne. – Nr. 14. - Slupsk: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Slupsku, 2017. – S. 61-78.

Допоміжна:

1. Гудзеляк І. І. Географія населення: Навчальний посібник. 2-ге вид. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 256 с.

2. Алфьоров М. А. Урбанізаційні процеси в Україні в 1945 – 1991 роках. – Донецьк, 2012. – 552 с.

3. Берданова О. В. та ін. Планування соціально-економічного розвитку міста / За ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К., 2011. – 160 с.

4. Бойко-Бойчук О. В. Стратегії розвитку міст України. – К., 2002. – 156 с.

5. Вакуленко В. М. Стратегічне планування економічного розвитку великого міста як інструмент підвищення ефективності його управління. – К., 2003. – 216 с.

6. Доценко А. І. та ін. Регіональне розселення в Україні: стан і прогноз. – К., 2007. – 376 с.

7. Препотенська М. П. Homo urbanus: феномен людини мегаполісу: монографія. Дніпропетровськ: Вид. Середняк Т. К., 2014. – 420 с.

8. Покляцький С. А. Умови життя населення великих міст України: суспільно-географічне дослідження. – К.: Наукова думка, 2016. – 184 с.

9. Мережа поселень України (формування і розвиток): атлас / За ред. Л. Г. Руденка. – К.: Ін-т географії НАН України, 2023. – 36 с.

10. Формування і розвиток мережі поселень України (картографічний аналіз) / За ред. Л. Г. Руденка. – К.: Ін-т географії НАН України, 2023. – 160 с.

Розробник:

д. геогр. н., професор Джаман В. О.

ПРИМІТКА:

*Детальна інформація щодо навчальної дисципліни
«Методи урбаністичних досліджень»
висвітлена у робочій програмі
(за умови її вибору)*